

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: «ΙΣΤΟΡΙΑ Ι: ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΟΙ ΧΡΟΝΟΙ»

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ		ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	
ΤΜΗΜΑ		Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ		Προπτυχιακό	
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	86Υ06	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΙΣΤΟΡΙΑ Ι: ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΟΙ ΧΡΟΝΟΙ	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	6	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		Υποχρεωτικό	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η Ιστορία των αρχαίων Ελλήνων από τον 11ο αι. π.Χ. έως τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες και το πέρασμα στους Μέσους Χρόνους έως την Αναγέννηση. Σκοπός του μαθήματος είναι να περιγράψει την εξέλιξη και τους μετασχηματισμούς της κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης καθώς και του πολιτισμού των αρχαίων Ελλήνων από τους “σκοτεινούς αιώνες” έως τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες. Επιπλέον, έχει στόχο να εξετάσει τις διάφορες κοινωνικές και πολιτισμικές εξελίξεις κατά τους Μέσους Χρόνους δίνοντας έμφαση στον πολιτισμό του ευρύτερου Μεσογειακού κόσμου, συμπεριλαμβάνοντας το Βυζάντιο, τη Δυτική Ευρώπη και τον Ισλαμικό κόσμο. Αυτή η διερεύνηση της ιστορικής εξέλιξης του Ελληνικού πολιτισμού στόχο έχει να αναδείξει τόσο τις επιρροές που αυτός δέχτηκε όσο και την επίδραση που άσκησε στην Ανατολή και στη Δύση. Ταυτόχρονα στοχεύει στην ανάδειξη της ιδιαιτερότητας της πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης των αρχαίων Ελλήνων σε συνδυασμό με τη διαμόρφωση ενός μοναδικού τρόπου σκέψης –αυτοκατανόησης και κατανόησης του κόσμου– όπως αυτός αποκρυσταλλώνεται στην ανάπτυξη της φιλοσοφίας και της επιστήμης στον αρχαίο κόσμο, καθώς και της εξέλιξης της επιστημονικής σκέψης κατά τους Μέσους Χρόνους δίδοντας έμφαση στην πρόσληψη της αρχαίας γνώσης. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται σε διάφορα πολιτισμικά γεγονότα κατά τους Μέσους Χρόνους όπως τα μεταφραστικά «κύματα» και την ανταλλαγή επιστημονικής γνώσης μεταξύ διάφορων πολιτισμών της Μεσογείου. Οι εξελίξεις στην ιστοριογραφική έρευνα και η χρήση και η μελέτη πρωτογενών πηγών αποτελούν σταθερά σημεία αναφοράς της ιστορικής αφήγησης όπως αυτή παρουσιάζεται στο μάθημα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες

- Έχουν συνολική εποπτεία των διαδοχικών περιόδων της Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας και μπορούν να εντάξουν σε αυτές βασικά ιστορικά γεγονότα, τα σημαντικότερα ιστορικά πρόσωπα, τις σημαντικότερες εξελίξεις στη σκέψη και τον πολιτισμό.
- Κατανοούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αρχαίου κόσμου καθώς και τα νέα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν το πέρασμα στον μεσαιωνικό κόσμο.
- Είναι σε θέση να αναζητήσουν και να αναλύσουν τις αιτιακές σχέσεις που προωθούν

και συνδέουν τις εξελίξεις στην κοινωνικοπολιτική οργάνωση και στον πολιτισμό στην Αρχαία και Μεσαιωνική Ιστορία.

- Είναι σε θέση να κατανοούν τις αλλαγές στην κοινωνικοπολιτική οργάνωση και τον τρόπο σκέψης μέσα από την προοπτική των αναγκών, των συμφερόντων, των ανησυχιών, των ενδιαφερόντων, της δημόσιας και της ιδιωτικής ζωής των ανθρώπων της αρχαιότητας και των Μέσων Χρόνων.
- Έχουν αποκτήσει γνώσεις για πτυχές της Αρχαιότητας που αφορούν την ανάπτυξη και τη διάδοση της γνώσης και την εξέλιξη και την οργάνωση των Σχολών και των Βιβλιοθηκών.
- Έχουν κατανοήσει την μετάδοση και πρόσληψη της αρχαίας επιστημονικής γνώσης κατά τους Μέσους Χρόνους στον ευρύτερο Μεσογειακό χώρο.
- Έχουν εξοικειωθεί με τη μεθοδολογία, τα προβλήματα και τους περιορισμούς της ιστορικής έρευνας αναφορικά με την Αρχαιότητα και τους Μέσους Χρόνους.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή στην Ιστοριογραφία της Αρχαίας Ελλάδας. Οι “σκοτεινοί αιώνες” και η αναγέννηση του 8ου αι. (περ. 1150-700 π.Χ.): ομηρική κοινωνία και πολιτική οργάνωση, αποικισμός, αλφαβητική γραφή, τα έπη.
2. Αρχαϊκή Ελλάδα (περ. 700-500 π.Χ.): πόλεις-κράτη, κοινωνικές συγκρούσεις, οπλιτική “επανάσταση”, νομοθέτες, αριστοκρατική και ολιγαρχική διακυβέρνηση, τύραννοι. «Από το μύθο στο λόγο»: οι πρώτοι Έλληνες φιλόσοφοι και επιστήμονες.
3. Αθηναϊκή Δημοκρατία: Η μεταρρύθμιση του Κλεισθένη, οι περσικοί πόλεμοι, η Αθηναϊκή ηγεμονία. Πελοποννησιακός πόλεμος. Πνευματική ζωή του 5ου αι. π.Χ: Σοφιστές και Σωκράτης.
4. Επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Αγοράς και το μουσείο της: α) Τοπογραφία της αρχαίας Αθήνας. Αγορά, το κέντρο της εμπορικής, πολιτικής, θρησκευτικής πνευματικής ζωής της πόλης. β) Η δομή και η λειτουργία της Αθηναϊκής δημοκρατίας μέσα από τα υλικά της κατάλοιπα, κατά τον 5ο και 4ο αι. π.Χ.
5. 4ος αι.: Σπάρτη, Αθήνα, Θήβα συγκρούσεις και συμμαχίες. Άνοδος της Μακεδονίας του Φιλίππου του Β΄. Μακεδονική κοινωνία και βασιλεία. Κορινθιακή Συμμαχία. Πνευματική ζωή του 4ου αι.: Φιλοσοφικές σχολές (Πλάτων, Αριστοτέλης).
6. Μέγας Αλέξανδρος: Δημιουργία ενός νέου οικουμενικού ελληνικού πολιτισμού. Τα ελληνιστικά βασίλεια. Η ελληνιστική μοναρχία. Η ελληνιστική κοινωνία. Οι πόλεις στον ελληνιστικό κόσμο. Ελληνιστικός πολιτισμός: Γλώσσα, Νέες φιλοσοφικές σχολές στην Αθήνα. Νέα πνευματικά κέντρα, Βιβλιοθήκες, Φιλολογία, Επιστήμη, Θρησκεία.
7. Ρωμαϊκοί Αυτοκρατορικοί Χρόνοι. Η δημιουργία ενός ενοποιημένου μεσογειακού κράτους και οι διάφορες πολιτισμικές παραδόσεις του. Δευτέρα Σοφιστική. Επιστήμες και γράμματα στην πρώιμη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία.
8. Ύστερη Αρχαιότητα. Η γέννηση της Βυζαντινής Κωνσταντινούπολης και το πέρασμα στους Μέσους Χρόνους. Η ανάπτυξη του Χριστιανισμού και η σχέση του με τις επιστήμες. Η Σχολή της Αλεξάνδρειας και η πρόσληψη της αρχαίας φιλοσοφίας.
9. Η δημιουργία του μεσαιωνικού αραβικού κόσμου. Μεταφορά και ανταλλαγή επιστημονικής γνώσης και το πρώτο μεταφραστικό «κύμα» αρχαίων επιστημονικών και φιλοσοφικών κειμένων από τα ελληνικά στα συριακά και τα αραβικά. Η πρόσληψη της κλασικής αρχαιότητας στο Βυζάντιο υπό το πρίσμα της Μακεδονικής «Αναγέννησης».
10. Μεσαιωνική Δύση. Η «Αναγέννηση» του 12ου αιώνα και το δεύτερο μεταφραστικό «κύμα» επιστημονικών και φιλοσοφικών κειμένων από τα αραβικά και τα ελληνικά στα λατινικά. Η Κομνήνεια «Αναγέννηση» στο Βυζάντιο. Η ίδρυση των πρώτων πανεπιστημίων στην μεσαιωνική Δύση και η ανώτερη εκπαίδευση στην Κωνσταντινούπολη.
11. Άγνωστοι πρωταγωνιστές. Ο ρόλος των μειονοτήτων, της γυναίκας και διάφορων άλλων κοινωνικών ομάδων στη διαμόρφωση του μεσαιωνικού μεσογειακού πολιτισμού.
12. Ύστεροι μεσαιωνικοί χρόνοι. *Pax Mongolica*. Μεσόγειος, Ευρασία και «παγκόσμιοι» Μέσοι Χρόνοι. Ο «Μαύρος Θάνατος» σε Ανατολή και Δύση και το πέρασμα από τον

μεσαίωνα στην Αναγέννηση.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ & ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Στην τάξη και κατά περίπτωση σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς χώρους.
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής τάξης.
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γραπτή τελική εξέταση.

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Pomeroy B. Sarah, Burnstein M. Stanley, Donlan Walter, Tolbert-Romberts Jennifer, *Συνοπτική Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας: Πολιτική, Κοινωνία και Πολιτισμός*, Ινστιτούτο του Βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα 2011.
 2. Σταθακόπουλος, Δ. *Μικρή ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*, Εκδόσεις Πατάκη, 2017.
- Για κάθε ένα από τα μαθήματα θα δίνεται συμπληρωματική βιβλιογραφία και υλικό που θα αναρτάται στη σελίδα του μαθήματος στην ηλεκτρονική τάξη.